

Ár 2010, föstudaginn 8. október 2010, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Áslaug Árnadóttir, formaður, Geir Arnar Marelsson, Jóhann Tómas Sigurðsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir og Guðlaug Brynja Ólafsdóttir.

Fyrir er tekið **mál nr. 17/2010**:

**M og
N
gegn
Fjármálafyrirtækinu F**

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M og N, hér eftir nefnd sóknaraðilar, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 29. apríl 2010 með kvörtun sóknaraðila, dagsettri sama dag. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 5. maí 2010, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust þann 1. júní 2010. Var bréfið sent sóknaraðilum með bréfi nefndarinnar, dagsettu 4. júní 2010, og þeim gefin kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir sóknaraðila bárust þann 7. júní 2010.

Málið var tekið fyrir á fundum nefndarinnar 2. og 24. september og 1. og 8. október 2010.

II.

Málsatvik.

Sóknaraðilar tóku húsnæðislán hjá gamla F þann 6. maí 2008. Varnaraðili hefur nú tekið yfir umræddan lánasamning. Lánið var skuldabréfalan að fjárhæð 41.700.000 kr. og var tiltekið að lánið skiptist eftir ákveðnum hlutföllum í evrur, japönsk jen og svissneska franka, en fjárhæð einstakra mynta var ekki tiltekin. Greiða skyldi afborganir af skuldabréfinu á þriggja mánaða fresti. Grunnvextir hvernar myntar á lántökudegi voru tilgreindir í skuldabréfinu. Þá segir í skuldabréfinu að í vexti af höfuðstól skuldarinnar, eins og hann er á hverjum tíma, beri skuldara að greiða breytilega vexti eins og þeir séu ákveðnir af gamla F á hverjum tíma og taki það jafnframt til kjörvaxta hvernar myntar og vaxtaálags. Breytilegir kjörvextir bankans voru á lántökudegi 7,45%, þ.e. grunnkjörvextir 4,95% og vaxtaálag 2,5%. Einnig segir að bankanum sé heimilt að breyta vöxtum á þriggja mánaða fresti til samræmis við þá vexti sem gilda gagnvart nýjum sambærilegum og/eða hliðstæðum lánnum. Þá segir að ákveði bankinn að breyta vaxtaálagi skuldabréfsins verði skuldara tilkynnt um það bréflaga, en vilji skuldari ekki una breytingunni sé honum heimilt að greiða skuldina upp með óbreyttu vaxtaálagi innan mánaðar frá dagsetningu

tilkynningar. Samkvæmt skuldabréfinu ber að greiða vexti eftirá, á sama tíma og afborganir. Þar kemur einnig fram að skuldara sé heimilt að greiða upp skuldina á gjalddögum.

Varnaraðili hefur skuldfært afborganir af umræddu láni auk vaxta af reikningi sóknaraðila N. Byggjast vextirnir á ákvæðum skuldabréfsins. Sóknaraðilar telja að varnaraðili hafi ekki heimild til að innheimta vexti á grundvelli umrædds ákvæðis og sendi þau varnaraðila því bréf, dags. 29. desember 2009, þar sem fram kom sú afstaða þeirra að umrædd skuldfærsla ætti sér ekki stoð í skilmálum skuldabréfsins. Þann 1. mars 2010 skuldfærði varnaraðili afborgun á láninu, ásamt vöxtum, af reikningi sóknaraðila án þess að hafa svarað erindi þeirra. Ítrekuðu sóknaraðilar beiðni sína um svör og þann 14. apríl 2010 barst sóknaraðilum tölvupóstur frá varnaraðila. Þar vísar varnaraðili til dreifibréfs, dags. 25. mars 2010, þar sem upplýst er að hann hafi ákveðið að breyta vaxtaskilmálum umrædds skuldabréfs og annarra sambærilegra skuldabréfa. Sóknaraðilar sendu varnaraðila tölvupóst samdægurs þar sem óskað var eftir upplýsingum um hvaða heimildum varnaraðili byggði rétt sinn til einhliða breytingar á samningsskilmálum skuldabréfsins. Jafnframt kom fram að sóknaraðilar féllust ekki á breytinguna. Varnaraðili svaraði erindi sóknaraðila með bréfi, dags. 29. apríl 2010. Í bréfinu kemur fram að með skilmálabreytingu sem tók gildi 1. apríl 2010 séu lántaka með skýrum hætti gerð grein fyrir því með hvaða hætti kjörvextir bankans eru breytilegir og við hvaða aðstæður þeir breytast. Þá kemur fram í bréfinu að breytingin sé gerð til þess að bregðast við tilmælum Neytendastofu nr. 6/2009. Einnig kemur fram í bréfinu að kjörvextir verði framvegis birtir á heimasíðu bankans og telur bankinn að umrædd skilmálabreyting sé alfarið til hagsbóta fyrir viðskiptavinum og að bankinn telji hana í samræmi við lög og meginreglur neytendaréttar.

III.

Umkvörtunarefni.

Kröfur sóknaraðila eru að viðurkennt verði „að varnaraðila sé bannað að innheimta vexti af húsnæðisláni (skuldabréfi) sóknaraðila dags. 6. maí 2008 og ber númerið X. Þá krefjast sóknaraðilar viðurkenningar á því að varnaraðila sé skylt að endurgreiða þeim þá vexti sem greiddir hafa verið, að viðbættum vöxtum skv. 18. gr. vaxtalaga nr. 38/2001.“

Rökstuðningur sóknaraðila fyrir kröfum þeirra er að Neytendastofa hafi með ákvörðun frá 12. mars 2009, sem staðfest hafi verið af áfrýjunarnefnd neytendamála, komist að þeirri niðurstöðu að varnaraðili hafi brotið gegn ákvæðum 6. og 9. gr. laga um neytendalán nr. 121/1994 með því að tilgreina ekki með hvaða hætti vextir væru breytilegir og við hvaða aðstæður þeir breyttust. Segja sóknaraðilar að varnaraðili hafi ákveðið að una fyrrgreindri niðurstöðu, sbr. tölvupóst til þeirra og dreifibréf varnaraðila, dags. 25. mars 2010. Af þessu leiði að vaxtaákvæði í umræddu skuldabréfi séu ólögæt og varnaraðila sé því bannað að nota það í viðskiptum sínum við sóknaraðila.

Telja sóknaraðilar að varnaraðili hafi ekki heimild til að breyta samningsskilmálum fyrirbyggjandi skuldabréfs einhliða og hafi sóknaraðilar mótmælt breytingunni. Þegar af þessari ástæðu telja sóknaraðilar að skilmálabreyting varnaraðila hafi ekki gildi að lögum.

Með vísan til framangreinds telja sóknaraðilar að varnaraðila skorti heimild til að innheimta vexti af láni sem þau tóku þann 6. maí 2008 þar sem heimildarákvæði til vaxtaákvörðunar brjóti í bága við lög nr. 121/1994. Þá hafi varnaraðili ekki öðlast rétt

á síðari stigum til að reikna vexti af umræddu láni enda sé einhliða breyting á samningsskilmálum skuldabréfs sóknaraðila óheimil.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess að kröfum sóknaraðila verði vísað frá nefndinni í heild eða að hluta. Til vara fer varnaraðili fram á að kröfum sóknaraðila verði hafnað.

Varnaraðili vísar til niðurstöðu Neytendastofu í ákvörðun nr. 6/2009 þar sem segir: „Í ljósi framangreinds og með vísan til 26. gr. laga um neytendalán, nr. 121/1994, þykir Neytendastofu rétt að banna notkun gamla F á því ákvæði skilmála láns samninga við neytendur sem kvartað er yfir í máli þessu. Frá birtingu ákvörðunar þessarar skal gamla F því breyta skilmálum sínum í samræmi við ákvæði laga um neytendalán.“

Kveðst varnaraðili hafa breytt skilmálum lána sinna til samræmis við ákvæði laga um neytendalán í kjölfar ákvörðunarinnar og ekki notast við ákvæði um vexti líkt og það sem er í skuldabréfi sóknaraðila frá því að ákvörðun Neytendastofu var birt. Varnaraðili hafi að vísu lækkað vexti lánanna einhliða enda hafi sú breyting verið talin samræmast lögum um neytendalán þar sem hún sé neytendum til hagsbóta.

Varnaraðili styður kröfu sína um frávísun á kröfum sóknaraðila við a-lið 6. gr. samþykktu úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki, þar sem fram kemur að nefndin fjalli ekki um ágreining sem samkvæmt lögum heyrir undir stjórnvöld. Samkvæmt 25. gr. laga um neytendalán, nr. 121/1994 sé það hlutverk Neytendastofu að annast eftirlit með ákvæðum laganna. Neytendastofa hafi fjallað um þau ákvæði laganna sem deilt sé um í málinu og komist að niðurstöðu og geti nefndin því ekki fjallað um ágreining vegna þeirra.

Þá bendir varnaraðili á b-lið 6. gr. samþykktu nefndarinnar þar sem segir að nefndin fjalli ekki un kröfu viðskiptamanns sem ekki verði metin til fjár. Kröfu sóknaraðila um að varnaraðila sé bannað að innheimta vexti af húsnæðisláni sóknaraðila sé ekki hægt að meta til fjár og því verði að vísa henni frá.

Kröfur sínar um að kröfum sóknaraðila verði hafnað byggir varnaraðili á því að það komi hvergi fram í ákvörðun Neytendastofu að varnaraðila sé óheimilt að innheimta vexti af fasteignaláni sem sóknaraðilar tóku þann 6. maí 2008, enda fjalli ákvörðun Neytendastofu einungis um ætlað brot á upplýsingaskyldu varnaraðila við lántaka. Neytendastofa hafi í ákvörðun sinni farið fram á að varnaraðili breytti skilmálum sínum til samræmis við ákvæði laga um neytendalán og varnaraðili hafi orðið við því og breytt umræddum skilmálum. Telur varnaraðili kröfu sóknaraðila um að bannað sé að innheimta vexti af láninu ekki eiga sér neina stoð í lögum, ákvörðun Neytendastofu eða skilmálum lánsins, enda verði ekki séð að sóknaraðilar hafi talið sig vera að taka vaxtalaust lán þegar þau tóku umrætt húsnæðislán árið 2008.

Varnaraðili fer einnig fram á að hafnað verði kröfu sóknaraðila um að varnaraðila sé skylt að endurgreiða þeim vexti sem greiddir hafa verið, enda sé enginn grundvöllur fyrir þessari endurgreiðslukröfu. Skýrt komi fram í lánaskjali því sem sóknaraðilar undirrituðu að skuldabréfið beri vexti og ákvörðun Neytendastofu hafi ekki skert heimild varnaraðila til að innheimta vexti af íbúðarlánum í erlendri mynt. Ákvörðun Neytendastofu nái aðeins til hluta ákvæðis skuldabréfa lána í erlendri mynt um vexti, en ekki hafi verið deilt um það ákvæði skilmálana sem felur í sér að vexti beri að greiða eftir á, á sama tíma og afborganir. Hafi varnaraðila ekki verið bannað að notast við það ákvæði skilmála lánsins. Telur varnaraðili ekki að ætlað brot á upplýsingaskyldu til lántaka geti leitt til þess að vaxtataka á grundvelli lánasamnings

sem gerður var við sóknaraðila teljist ósanngjörn. Því séu ekki efni til að víkja umþrættum ákvæðum skilmála lánsins til hliðar á grundvelli 36. gr. samningalaganna, enda sé ekki orsakasamband á milli ætlaðs brots á upplýsingaskyldu annars vegar og þess að samningur hafi orðið ósanngjarn hins vegar.

VI.

Niðurstaða.

Ágreiningur í máli þessu snýr að því hvort að varnaraðila sé heimilt að innheimta vexti á grundvelli láns tengt gengi erlendra mynta sem sóknaraðilar tóku hjá varnaraðila í maí 2008. Sóknaraðilar gera tvíþættar kröfur í málinu. Annars vegar krefjast þau þess „að varnaraðila sé bannað að innheimta vexti af húsnæðisláni (skuldabréfi) sóknaraðila dags. 6. maí 2008 og ber númerið X.“ Hins vegar krefjast sóknaraðilar „viðurkenningar á því að varnaraðila sé skylt að endurgreiða þeim þá vexti sem greiddir hafa verið, að viðbættum vöxtum skv. 18. gr. vaxtalaga nr. 38/2001.“

Samkvæmt ákvæðum skuldabréfsins áttu sóknaraðilar greiða breytilega vexti eins og þeir væru ákveðnir af varnaraðila á hverjum tíma og skyldi það taka jafnt til kjörvaxta hvernar myntar og vaxtaálags. Þá var varnaraðila veitt heimild til að breyta vöxtunum á þriggja mánaða fresti til samræmis við þá vexti, sem giltu gagnvart nýjum sambærilegum og/eða hliðstæðum lánnum.

Með úrskurði áfrýjunarnefndar neytendamála í máli nr. 6/2009, uppkveðnum 25. september 2009, staðfesti nefndin ákvörðun Neytendastofu, dagsetta 12. mars 2009, um að varnaraðili hefði brotið gegn ákvæðum 6. og 9. gr. laga um neytendalán nr. 121/1994 með því að tilgreina ekki í skilmálum myntkörfuláns samnings með hvaða hætti vextirnir væru breytilegir og við hvaða aðstæður þeir breyttust. Með úrskurðinum hafði Neytendastofa bannað varnaraðila að notast við eftirgreindan skilmála í lánsamningum við neytendur: „*Í vexti af höfuðstól skuldar þessarar eins og hann er á hverjum tíma, ber skuldara að greiða breytilega vexti eins og þeir eru ákveðnir af gamla F á hverjum tíma og tekur það jafnt til kjörvaxta hvernar myntar og vaxtaálags. Gamla F er heimilt að breyta vöxtum á 3ja mánaða fresti til samræmis við þá vexti sem gilda gagnvart nýjum sambærilegum og/eða hliðstæðum lánnum.*“

Með úrskurði í máli 22/2009, dags. 22. desember 2009, komst úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki að þeirri niðurstöðu að ekki væru efni til annars en að fallast á framangreinda niðurstöðu Neytendastofu og áfrýjunarnefndar neytendamála um gildi framangreinds ákvæðis í skuldabréfum, sem stafa frá varnaraðila. Því telur nefndin að í skuldabréfi því sem mál þetta snýst um og inniheldur sambærilegt ákvæði hafi varnaraðili ekki tilgreint með nægilegum hætti með hvaða hætti vextir af lánnum væru breytilegir og við hvaða aðstæður þeir gætu breyst. Hafi ákvæði skuldabréfanna að þessu leyti því brotið gegn ákvæðum 6. og 9. gr. laga um neytendalán nr. 121/1994 og því séu efni til að víkja umræddu ákvæði til hliðar, sbr. 36. gr. og 36. gr. c. laga nr. 7, 1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggæringa.

Að fenginni framangreindri niðurstöðu standa eftir ákvæði skuldabréfsins um þá vexti sem sóknaraðilar skuldbundu sig til að greiða af því láni sem tekið var, enda hefur framangreind niðurstaða ekki áhrif á skyldu til greiðslu vaxta yfirleitt.

Í ljósi þess er hvorki unnt að fallast á kröfur sóknaraðila um að „varnaraðila sé bannað að innheimta vexti af húsnæðisláni (skuldabréfi) sóknaraðila dags. 6. maí 2008 og ber númerið X.“ né kröfur sóknaraðila um viðurkenningu á því „að varnaraðila sé skylt að endurgreiða þeim þá vexti sem greiddir hafa verið, að

viðbættum vöxtum skv. 18. gr. vaxtalaga nr. 38/2001.“ Verður því ekki hjá því komist að hafna kröfum sóknaraðila á hendur varnaraðila.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Kröfum sóknaraðila, M og N, á hendur varnaraðila, F, er hafnað.

Reykjavík, 8. október 2010.

Áslaug Árnadóttir

Geir Arnar Marelsson
Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Jóhann Tómas Sigurðsson
Guðlaug Brynja Ólafsdóttir